

Zuidbuurt 51 te Maassluis (gemeentes Maassluis en Vlaardingen)

een bureauonderzoek

I.S.J. Beckers

I·V·O·B

ArcheoWest BV
adviseurs in archeologie

Colofon

IVO·B Rapport 1504

Zuidbuurt 51 te Maassluis (gemeentes Maassluis en Vlaardingen)
een bureauonderzoek

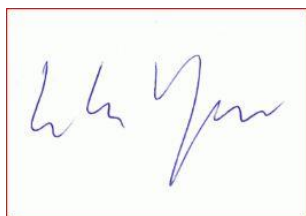
Auteur: I.S.J. Beckers

Opdrachtgever: Aqua Terra Nova B.V., in samenwerking met ArcheoWest B.V.

Versie rapport: concept, 4 augustus 2015

© IVO·B, Alphen aan den Rijn

Dit rapport is te gebruiken door de opdrachtgever en is te vermenigvuldigen door de opdrachtgever ten behoeve van eigen gebruik in de eigen organisatie. Door IVO·B verstrekte rapporten mogen niet door derden zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van IVO·B openbaar worden gemaakt, verveelvuldigd worden dan wel geëxploiteerd worden of ter kennis van derden worden gebracht.

Autorisatie:

Drs L.C. Nijdam (senior prospector)

ISSN-nummer 2451-9855

IVO·B, Allround Archeologie
Eikenhorst 385
2402 RX Alphen aan den Rijn
06-83968168
email contact@ivob.nl
website www.ivob.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	6
2	Bureauonderzoek	7
2.1	Beleid	7
2.2	Doelstelling en vraagstelling	7
2.3	Methodiek	8
3	Resultaten bureauonderzoek	9
3.1	Huidige situatie	9
3.2	Voorgenomen ingreep	10
3.3	Landschappelijke situatie van het plangebied binnen het onderzoeksgebied	11
3.4	De bekende archeologische gegevens uit het onderzoeksgebied	13
3.5	Historische situatie van het plangebied	17
3.6	Gespecificeerde archeologische verwachting	20
3.7	Effect van de voorgenomen ingreep op de verwachte waarden	20
3.8	Conclusie	21
4	Advies	22

Lijst van afbeeldingen en tabellen

Afb. 1 Locatie van het plangebied.

Afb. 2 Detailkaart van het plangebied.

Afb. 3 Locatie van het plangebied op de Geologische kaart van Nederland

Afb. 4 Overzicht van de bekende archeologische waarden binnen het onderzoeksgebied.

Afb. 5 Locatie van het plangebied op de archeologische waarden- en verwachtingenkaart van de gemeente Maassluis

Afb. 6 Locatie van het plangebied op de Kaart van Kruikius en Kruikius uit 1712

Afb. 7 Locatie van het plangebied op de kadastrale minuutkaart uit de periode tussen 1811 en 1832

Afb. 8 Locatie van het plangebied op de Bonnekaart van 1913.

Administratieve gegevens

Provincie	Zuid-Holland
Gemeente	Maassluis en Vlaardingen
Toponiem	Zuidbuurt 51
Oppervlakte plangebied	Ca. 930 m ²
Opdrachtgever	Aqua Terra Nova B.V., in samenwerking met ArcheoWest B.V.
coördinaten	79.249-437.101 79.241-437.080 79.298-437.063 79.307-437.066
Bevoegde overheid	Gemeentes Maassluis en Vlaardingen
Contactpersoon van de gemeente Maassluis	Dhr. J. van der Vliet gemeente@maassluis.nl
Deskundige namens de gemeente Vlaardingen	Dhr. T. de Ridder, t.de.ridder@vlaardingen.nl 010-2484668
ARCHIS-onderzoeksmeldingnummer (CIS-code)	26822683100
Beheer en locatie documentatie	IVO·B, Alphen aan den Rijn

Samenvatting

In opdracht van Aqua Terra Nova B.V. en in samenwerking met ArcheoWest B.V. is door IVO·B, Allround Archeologie een bureauonderzoek uitgevoerd van de locatie Zuidbuurt 51 te Maassluis (gemeentes Maassluis en Vlaardingen). In het plangebied zal een damwand geplaatst en zal een kade aangelegd worden. Het bureauonderzoek is uitgevoerd in het kader van de aanvraag van een omgevingsvergunning.

In de ondergrond van het plangebied kunnen op meerdere niveaus archeologische waarden aanwezig zijn:

In de top van het Laagpakket van Wormer kunnen archeologische waarden uit het Neolithicum aanwezig zijn. Een mogelijke vindplaats manifesteert zich als een archeologische laag.

In de top van de Hollandveenlaag kunnen archeologische resten aanwezig zijn uit de IJzertijd. Mogelijke archeologische resten op dit niveau zijn organische voorwerpen (houten bouwwerken of gebruiksmiddelen), aardewerk en houtskool.

In het Laagpakket van Walcheren kunnen archeologische waarden uit de Romeinse tijd of de Vroege Middeleeuwen aanwezig zijn. Dit niveau bevindt zich waarschijnlijk direct onder een relatief dunne veenlaag. Deze waarden manifesteren zich als een archeologische laag.

In de top van de dekafzettingen van het Laagpakket van Walcheren en in de mogelijke ophogingslagen direct onder het maaiveld kunnen archeologische waarden aanwezig zijn uit de Late Middeleeuwen en de Nieuwe tijd. Archeologische waarden worden verwacht in een opgebrachte laag en manifesteren zich door kleine fragmenten bouw materiaal en aardewerk.

Een deel van het oosten van het plangebied heeft deel uitgemaakt van de watergang en dit deel is in de 20^e eeuw gedempt. In dit deel van het plangebied zullen de potentiële archeologische waarden direct onder het maaiveld verstoord zijn geraakt. Waarschijnlijk is de bovengrond in het westen van het plangebied (gebruikt als tuin) en het centrale deel van het plangebied (gebruikt als woning) verstoord geraakt.

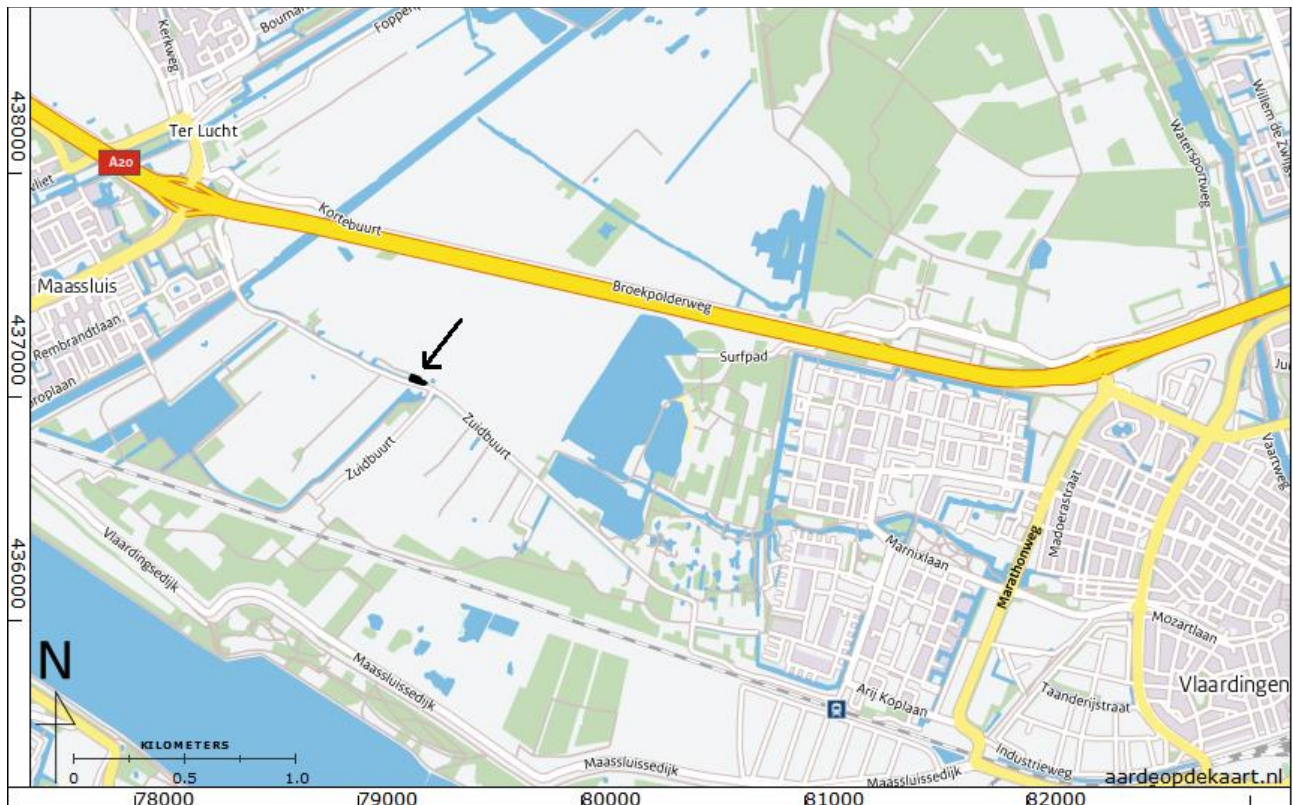
Door het installeren van een stalen damwand en het gedeeltelijk ophogen van het terrein zullen eventuele archeologische vindplaatsen in de ondergrond niet of nauwelijks verstoord worden. De geplande werkzaamheden hebben dus een gering effect op mogelijk aanwezige archeologische waarden.

IVO·B, Allround Archeologie adviseert daarom het terrein vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkeling. Er kunnen echter nog archeologische resten in het plangebied aanwezig zijn. Als in het plangebied archeologische resten aangetroffen worden is het verplicht deze te melden bij het bevoegde overheid, zoals aangegeven in artikel 53 van de Monumentenwet.

1 Inleiding

In opdracht van Aqua Terra Nova B.V. en in samenwerking met ArcheoWest B.V. is door IVO·B, Allround Archeologie een bureauonderzoek uitgevoerd van de locatie Zuidbuurt 51 te Maassluis (gemeentes Maassluis en Vlaardingen). In het plangebied zullen dijkversterigingswerkzaamheden worden uitgevoerd en zal een kade worden aangelegd. Het bureauonderzoek is uitgevoerd in het kader van de aanvraag van een omgevingsvergunning.

Het bureauonderzoek is uitgevoerd in juni 2015 door I.S.J. Beckers (senior prospector) en L.C. Nijdam (senior prospector).

Afb. 1. Locatie van het plangebied.

2 Bureauonderzoek

2.1 *Beleid*

Het oostelijke deel van het plangebied maakt deel uit van het bestemmingsplan Buitengebied West, wat op 11 maart 2014 door de gemeente Vlaardingen is vastgesteld. Het plangebied heeft in dit bestemmingsplan de dubbelbestemming Waarde Archeologie 2. In deze zone is archeologisch onderzoek verplicht bij bodemingrepen met een oppervlakte groter dan 100 m² en dieper dan 30 cm –mv.¹

Het westelijke deel van het plangebied maakt deel uit van het bestemmingsplan Aalkeetpolder, wat op 2 maart 2011 door de gemeente Maassluis is vastgesteld. Het plangebied maakt in dit bestemmingsplan deel uit van een zone met de dubbelbestemming Archeologisch Waardevol Gebied. In dit bestemmingsplan zijn geen ruimtelijke ondergrenzen voor archeologisch onderzoek gesteld. In dit gebied kan alleen een vergunning worden verleend als door middel van onderzoek aangetoond kan worden dat tijdens de werkzaamheden geen archeologische waarden geschaad zullen worden.² Op de geactualiseerde waarden en verwachtingenkaart van de gemeente Maassluis heeft dit deel van het plangebied een hoge archeologische verwachtingswaarde.³

Dit bureauonderzoek is gebaseerd op de uitvoeringskaders zoals genoemd in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA 3.3).⁴ De gemeenten Maassluis en Vlaardingen hebben geen aanvullende eisen opgesteld waar het bureauonderzoek aan zou moeten voldoen.⁵

2.2 *Doelstelling en vraagstelling*

Bureauonderzoek vormt de eerste fase van archeologisch onderzoek in een gebied. Tijdens een bureauonderzoek worden de huidige situatie, de toekomstige situatie, de landschappelijke situatie, de bekende archeologische gegevens uit de omgeving en de historische situatie van het plangebied onderzocht. Door middel van een synthese van de onderzochte gegevens wordt een gespecificeerde archeologische verwachting opgesteld. Als er eenmaal een gespecificeerde verwachting is opgesteld wordt er onderzocht of de verwachte archeologische waarden door de voorgenomen ingreep bedreigd worden en zo ja, op welke wijze en of een verstoring van de potentiële archeologische waarden voorkomen kan worden. Als het niet mogelijk is om een verstoring van de verwachte archeologische waarden te voorkomen, wordt een advies opgesteld voor archeologisch vervolgonderzoek.

¹ <http://www.ruimtelijkeplannen.nl>

² <http://www.ruimtelijkeplannen.nl>

³ Visser et al. 2012

⁴ SIKB 2010

⁵ Telefonisch contact gemeente Maassluis en dhr. T. de Ridder, gemeentearcheoloog van de gemeente Vlaardingen.

Voor het bureauonderzoek zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld;

- Zijn er mogelijk archeologische waarden in het plangebied aanwezig en zo ja, wat is de gespecificeerde archeologische verwachting?

Als er mogelijke archeologische waarden aanwezig zijn;

- Worden de verwachte archeologische waarden bedreigd door het uitvoeren van de voorgenomen werkzaamheden?
- Is het plangebied voldoende onderzocht?

Als de mogelijke archeologische waarden bedreigd worden door de voorgenomen werkzaamheden en het plangebied nog niet voldoende is onderzocht;

- Welke vorm van archeologisch onderzoek is de beste manier om de aanwezigheid van archeologische waarden en hun ligging, aard en datering voldoende te kunnen bepalen om tot een selectiebesluit te komen?

2.3 Methodiek

Het bureauonderzoek bestaat uit elf onderdelen;

1. Aanmelden onderzoek bij Archis,
2. vermelden (en toepassen) overheidsbeleid,
3. Afbakenen plan- en onderzoeksgebied en beschrijving huidig gebruik van het plangebied,
4. beschrijven van de toekomstige situatie,
5. beschrijven van de landschappelijke situatie van het onderzoeksgebied,
6. beschrijven van de bekende archeologische gegevens uit het onderzoeksgebied,
7. beschrijven historische situatie (en mogelijk aanwezige bouwhistorische waarden) in het plangebied,
8. opstellen gespecificeerde archeologische verwachting,
9. onderzoeken van de consequenties van de voorgenomen ingreep op de gespecificeerde archeologische verwachting,
10. afmelden onderzoek bij Archis,
11. aanleveren digitale gegevens bij het e-depot.

Onderdeel 2 is vermeld in paragraaf 2.1, onderdelen 3 tot en met 9 zijn vermeld in paragrafen 3.1 tot en met 3.7. Op basis van onderdelen 3 tot en met 7 wordt een gespecificeerde verwachting opgesteld; onderdeel 8. Onderdeel 9 is gebaseerd op onderdelen 3 tot en met 8. De processtappen 1, 10 en 11 hebben betrekking op het voor derden openbaar maken van de resultaten van het bureauonderzoek bij onder meer Archis en het e-Depot.

Om de landschappelijke en archeologisch positie van het plangebied beter in kaart te brengen, worden ook gegevens uit de direct omgeving van het plangebied onderzocht. Hierbij wordt met name naar locaties met een gelijke landschappelijke ligging gekeken. Het onderzoeksgebied kan gedefinieerd worden als een cirkel met een straal van 300 m rondom het plangebied.

3 Resultaten bureauonderzoek

3.1 Huidige situatie

Het plangebied bestaat uit het huis en erf van de Zuidbuurt 51, een draslandje ten westen van het erf en een strook grasland met twee bomen ten oosten van het erf. Het plangebied wordt aan de noordzijde begrensd door de weg Zuidbuurt en aan de zuidzijde door een watergang. De oppervlakte van het plangebied bedraagt ca. 930 m². De locatie van het plangebied is weergegeven in afbeeldingen 1 en 2.

Afb. 2 Detailkaart van het plangebied.

3.2 Voorgenomen ingreep

Langs de zuidzijde van het plangebied zal aan de rand van de watergang een damwand worden aangebracht. Deze damwand zal tot ca. 10-15 m -mv reiken. De twee bomen in het oosten van het plangebied zullen bij deze ingreep verwijderd worden. Ten westen van de huidige bebouwing zal egalisatie met opgebrachte kleilagen plaatsvinden, zodat het kadeniveau aansluit op de top van de damwand (gepland op 0,1 m +NAP). De maximale dikte van dit opgebrachte pakket bedraagt 40 cm -mv.

3.3 Landschappelijke situatie van het plangebied binnen het onderzoeksgebied

Tijdens het onderzoek naar de landschappelijke ligging van het plangebied binnen het onderzoeksgebied zijn de volgende (hoofd)bronnen gebruikt:

- Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN)⁶
- Atlas van Nederland in het Holoceen⁷
- Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000⁸
- Dinoloket⁹
- Geologische kaart van Nederland¹⁰
- Geomorfologische kaart van Nederland¹¹

Het plangebied lag tussen 9000 en 5500 v. Chr. in een uitgestrekt kweldergebied in het westen van Nederland. Dit kweldergebied strekte zich uit over een groot deel van Zuid-Holland en Zeeland.¹² In het kweldergebied werden in de getijgeulen zand en zandige klei afgezet en op de platen of gorzen siltige klei. De kwelderafzettingen die in deze periode zijn afgezet worden tot het Laagpakket van Wormer binnen de Formatie van Naaldwijk gerekend.¹³ In de latere stadia van de afzetting van het Laagpakket van Wormer nam in enkele periode de invloed van de zee substantieel af. Wanneer dat gebeurde kon in het relatief rustige milieu veen ontstaan. Derhalve kunnen tussen de afzettingen van het Laagpakket van Wormer veenlagen aanwezig zijn.¹⁴ Volgens het model van het Dinoloket bevinden de kwelderafzettingen van het Laagpakket van Wormer zich tussen 3,5 en 8,5 m –mv.¹⁵

In de periode tussen 1500 en 500 v. Chr. breidde het veengebied wat al ten noordoosten van de plangebied aanwezig was uit naar het zuidwesten zodat ook het plangebied deel ging uitmaken van het veengebied. De oorzaak hiervoor is waarschijnlijk dat de kustlijn ten westen van het onderzoeksgebied verder gesloten werd en het landschap verder kon verzoeten. In het veengebied kon een dikke veenlaag groeien; het landschap was in die periode een onbewoonbaar veenmoeras. De veenlaag die in deze periode onstond wordt de Hollandveenlaag genoemd. In de periode tussen 500 v. Chr en 100 n. Chr. is het plangebied weer deel gaan uitmaken van een kweldergebied.¹⁶ Volgens het model van het Dinoloket is de veenlaag tussen 1,5 en 3,5 m –mv aanwezig.¹⁷

⁶ <http://ahn.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=c3c98b8a4ff84ff4938f8afe7cc106e88>

⁷ Vos en Weerts, H. 2011

⁸ Stichting voor Bodemkartering 1983

⁹ <http://www.dinoloket.nl/ondergrondmodellen/>

¹⁰ Hageman 1975

¹¹ Alterra 2009

¹² Vos en Weerts, H. 2011

¹³ de Mulder et al. 2003

¹⁴ <http://www.dinoloket.nl/ondergrondmodellen/>, Hageman 1975; Vos en Weerts, H. 2011

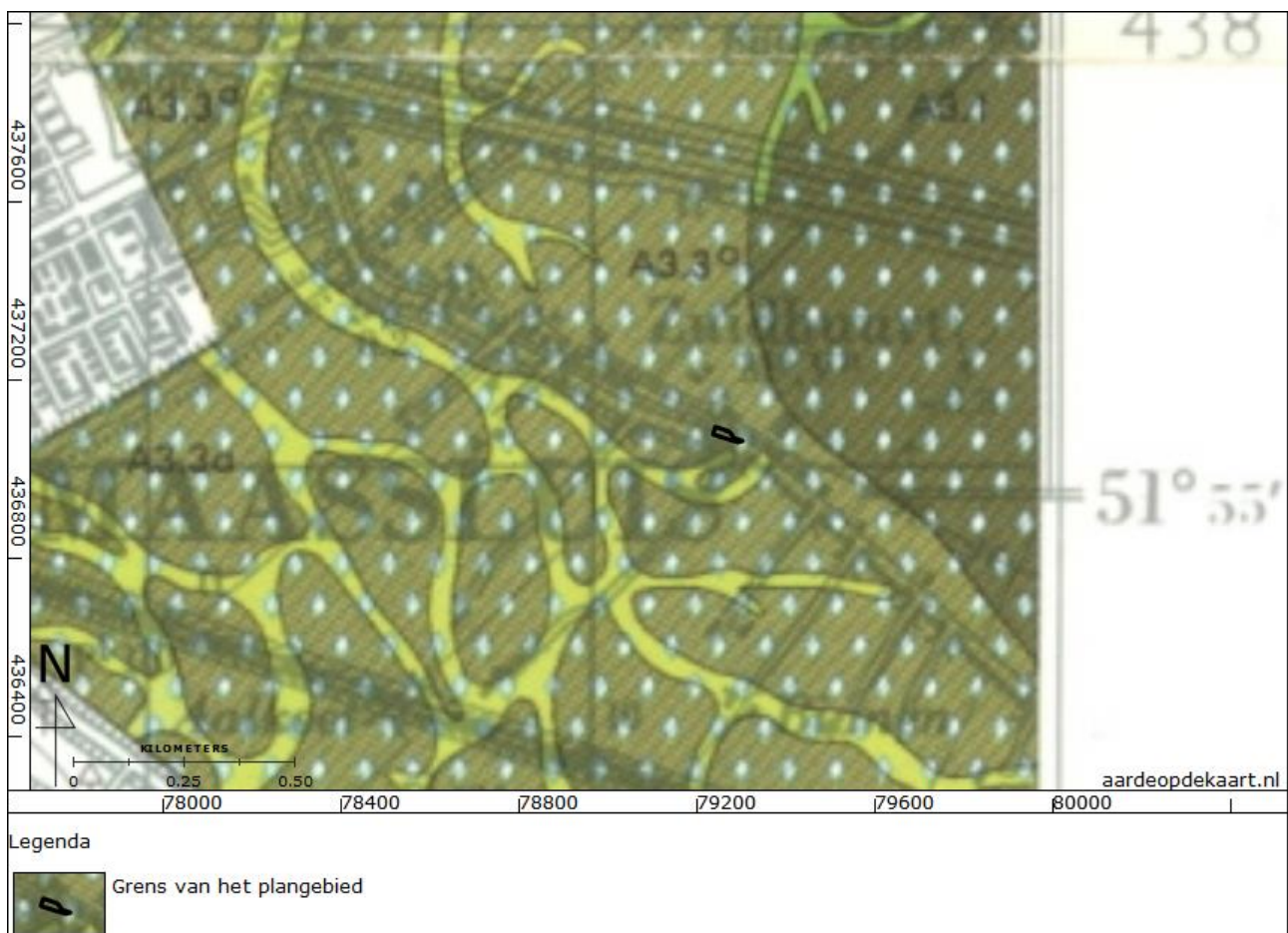
¹⁵ <http://www.dinoloket.nl/ondergrondmodellen/>

¹⁶ Berendsen 2004; Vos en Weerts, H. 2011

¹⁷ <http://www.dinoloket.nl/ondergrondmodellen/>

De kwelderafzettingen die in het plangebied in de IJzertijd, de Romeinse tijd en de Vroege Middeleeuwen werden afgezet, worden tot het Laagpakket van Walcheren gerekend (Formatie van Naaldwijk). Na de Romeinse tijd trad in het gebied weer een grootschalige vernatting op waardoor in het onderzoeksgebied weer een veenlaag ontstond. Op de kaart die de situatie van ca. 800 n. Chr. weergeeft uit de Atlas van Holoceen Nederland maakt het plangebied deel uit van een veengebied.¹⁸ Waarschijnlijk is binnen de afzettingen van het Laagpakket van Walcheren nog een (dunne) veenlaag aanwezig.

Volgens de Geologische Kaart van Nederland ligt het plangebied in een zone waar een Duinkerke IIIa (oude nomenclatuur) deklaag aanwezig is (tegenwoordig Laagpakket van Walcheren voor de bedijking). Deze Duinkerke IIIa deklaag is waarschijnlijk in de periode tussen 800 en 1050 n. Chr. afgezet. Ten zuiden van het plangebied is nog een kleine geul uit deze fase gekarteerd op de Geologische Kaart van Nederland.¹⁹ Na de bedijking in de Late Middeleeuwen is de geologische activiteit in het gebied nagenoeg gestopt.

Afb. 3 Locatie van het plangebied op de Geologische kaart van Nederland.

¹⁸ Vos en Weerts, H. 2011

¹⁹ Hageman 1975

Op de Geomorfologische Kaart van Nederland maakt het plangebied deel uit van een middelhoge dijk (D2). De gebieden aan weerszijden van de dijk zijn gekarteerd als vlakke van getijde-afzettingen (2M35).²⁰

Op de Bodemkaart van Nederland is het plangebied gekarteerd in een zone met een mix van twee bodemtypen; moerige eerdgronden met een moerige boven-tussenlaag op niet-gerijpte zavel of klei en leideerdgronden (Wo-pMv81). In het bodemtype van de moerige eerdgronden gaat de humeuze bovengrond, via een laagje sterk verweerde kleiig veen of venige klei, over in half-gerijpte klei met een ondergrens tussen 80 en 120 cm –mv op rietzeggeveen. In het bodemtype Liederdgronden gaat de humeuze bovengrond over in bijna of half gerijpte klei met een ondergrens binnen 80 cm –mv op rietzeggeveen.²¹

Op het Actueel Hoogtebestand Nederland is het NAP-hoogtepeil van het plangebied nagenoeg gelijk op 0,2 m –NAP. Het westelijke deel van het plangebied heeft een iets lagere ligging op ca. 0,4 m –NAP. In het westelijke deel van het plangebied is een noord-zuid-lopende verhoging van ca. 20 cm hoog aanwezig, wellicht is dit een dichtgestorte sloot. Het westelijke deel van het plangebied is ca. 40 cm lager dan de dijk die langs de noordgrens van het plangebied loopt (de Zuidbuurt).²²

3.4 De bekende archeologische gegevens uit het onderzoeksgebied

Tijdens het onderzoek naar de bekende archeologische gegevens binnen het onderzoeksgebied zijn de volgende (hoofd)bronnen gebruikt:

- Archeologische verwachtingen en waardenkaart van de gemeente Maassluis²³
- Archeologisch InformatieSysteem (ARCHIS 3)²⁴
- Informatie van lokale amateur-archeologen (AWN afdeling Helinium)

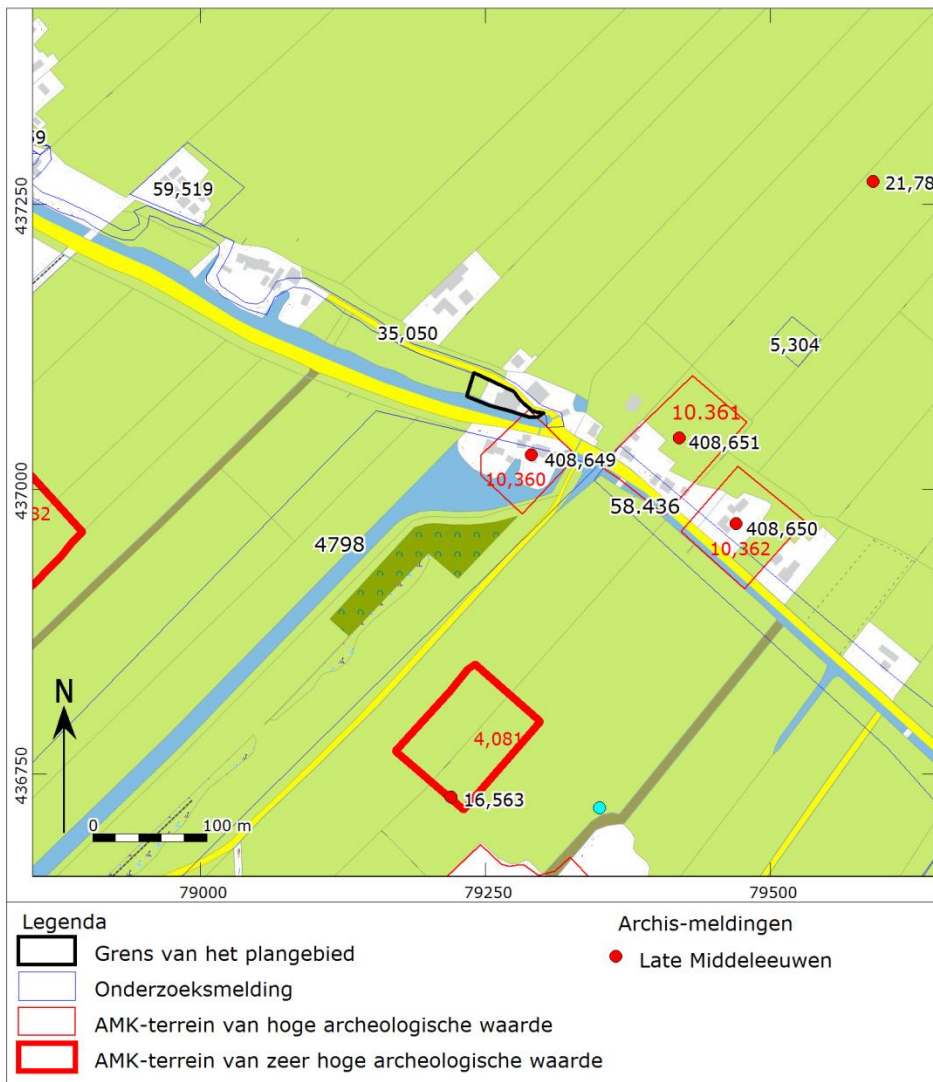
²⁰ Alterra 2009

²¹ Vos 1984

²² <http://ahn.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=c3c98b8a4ff84ff4938f8afe7cc106e88>

²³ Visser et al. 2012

²⁴ <http://test.zoeken.cultureelerfgoed.nl/#/all/search>

Afb. 4 Overzicht van de bekende archeologische waarden binnen het onderzoeksgebied.

Direct ten zuiden van het plangebied is een voormalig AMK-terrein met een hoge waarde in Archis aangegeven. Op deze locatie werd een huisterp uit de Late Middeleeuwen verwacht. Het terrein is echter op basis van een bureauonderzoek afgevoerd.²⁵ Binnen het onderzoeksgebied bevinden zich nog twee van dergelijke voormalige AMK-terreinen met een hoge waarde, op ca. 80 m en 160 m ten oosten van het plangebied. Hier werden ook huisterpen uit de Late Middeleeuwen verwacht.²⁶ Op 220 m ten zuiden van het plangebied is een huisterp uit de Late Middeleeuwen aangetroffen, dit is een AMK-terrein met een zeer hoge waarde.²⁷

Direct ten noorden van het plangebied is een archeologische bureauonderzoek en cultuurhistorisch onderzoek uitgevoerd langs de Zuidbuurt. Dit onderzoek is uitgevoerd in het kader van toekomstige dijkversterkingswerkzaamheden. Meerdere mogelijke werkzaamheden zijn onderzoek, van het aanbrengen van een teensloot tot het plaatsen van een damwand.

²⁵ AMK-terrein 10360 en waarneming 408649

²⁶ AMK-terreinen 10361 en 10362, waarnemingen 408651 en 408650

²⁷ AMK-terrein 4081 en waarneming 16563

Het plangebied valt in sectie C van het onderzochte gebied. In deze sectie werd geadviseerd om, als een teensloot gegraven werd, archeologisch booronderzoek uit te voeren. Voor het plaatsen van een damwand was volgens het rapport geen nader archeologisch onderzoek noodzakelijk.²⁸

Op ca. 50 m ten zuiden van het plangebied is het onderzoeksgebied van het recreatiegebied Maassluis-Oost. In dit gebied is waarschijnlijk in de jaren '90 een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. In het rapport werd geadviseerd de hierbij gevonden archeologische vindplaatsen planologisch te beschermen.²⁹

Op ongeveer 70 m ten oosten van het plangebied is een bureau- en booronderzoek uitgevoerd ten behoeve van de aanleg van de Blankenbergstunnel. Het deel van het onderzochte gebied wat binnen het onderzoeksgebied valt is een inrit van deze nieuwe infrastructuur. In Archis zijn geen verdere onderzoeksgegevens vermeld.³⁰

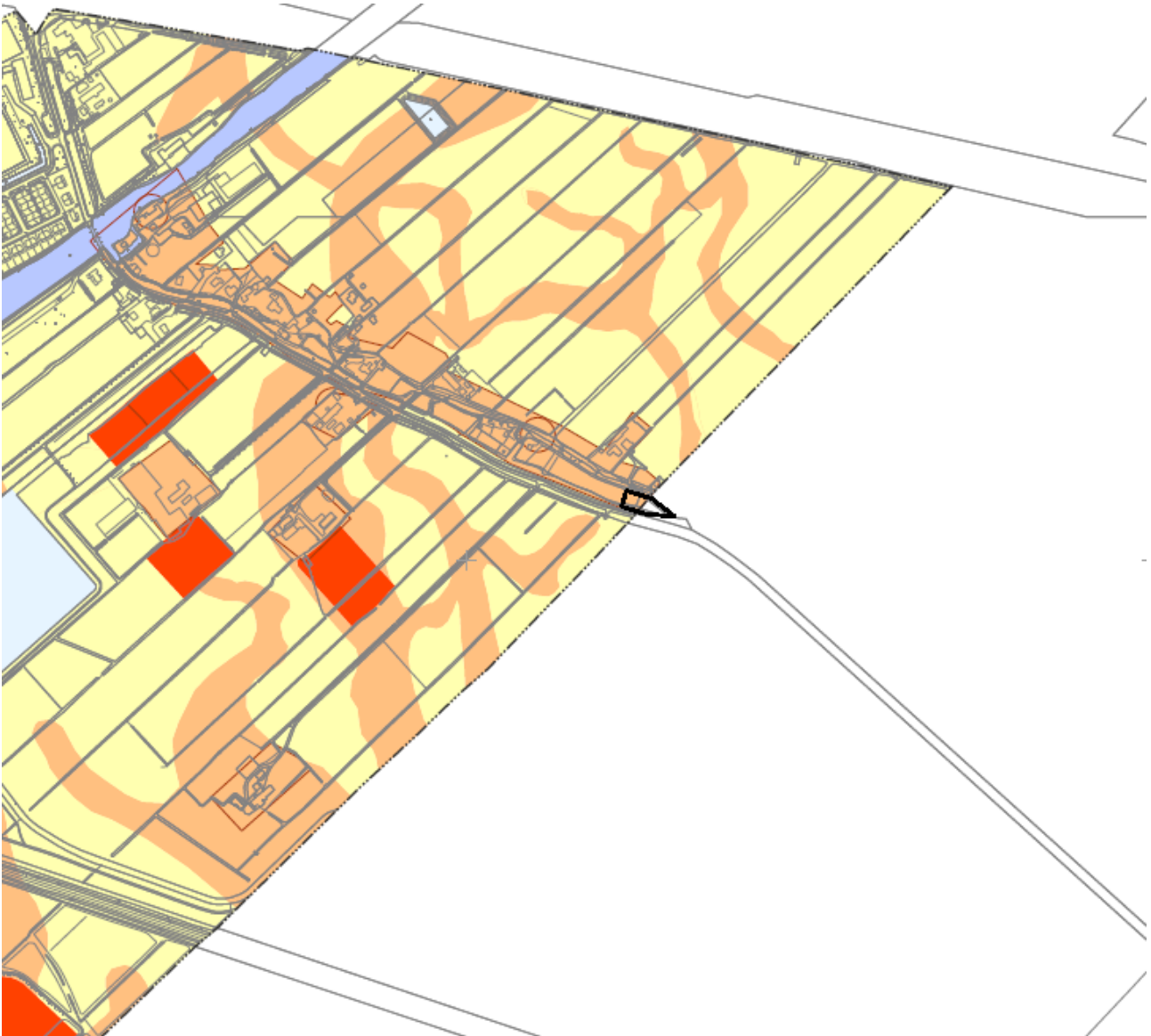
Op ca. 220 m ten noordoosten van het plangebied is na de vondst van een groot aantal oppervlaktevondsten uit de IJzertijd een booronderzoek uitgevoerd. Op dit terrein is hierbij geen archeologische woonlaag uit de IJzertijd aangetroffen. Hoewel in het gebied geen archeologische vindplaats is aangetroffen, moet wel nog rekeningen gehouden worden met vondsten uit de IJzertijd.³¹

²⁸ Onderzoeksmelding 35050, Visser en Gouw 2009

²⁹ Onderzoeksmelding 4798

³⁰ Onderzoeksmelding 58436

³¹ Onderzoeksmelding 5304

Afb. 5 Locatie van het plangebied op de archeologische waarden en verwachtingenkaart van de gemeente Maassluis. De oranje gebieden hebben een hoge archeologische verwachtingswaarde en de gele gebieden een middelhoge archeologische verwachtingswaarde.

Het deel van het plangebied wat in de gemeente Maassluis ligt heeft op de waarden en verwachtingenkaart van de gemeente Maassluis een hoge archeologische verwachtingswaarde. Deze hoge archeologische verwachtingswaarde is deels gebaseerd op cultuurhistorische informatie.³² In de gemeente Vlaardingen zijn de archeologische verwachtingswaarden verwerkt in bestemmingsplannen, in dit geval bestemmingsplan 'Buitengebied West'. Voor de beleidsregels van dit bestemmingsplan zie het hoofdstuk 'Beleid'.

³² Visser et al. 2012

- Bonnekaarten uit 1894 tot en met 1926³³
- Kaart van Kruikius en Kruikius uit 1712³⁴
- Kadastrale minuut en de Oorspronkelijke aanwijzende tafel (OAT) uit 1811-1832³⁵
- Ontgonnen Verleden³⁶
- Topografische kaarten uit en 1936 tot en met 1995³⁷

Afb. 6 Het plangebied op de kaart van Kruikius en Kruikius uit 1712. Deze kaart is westgericht

³³Bureau Militaire Verkenningen 1894-1926

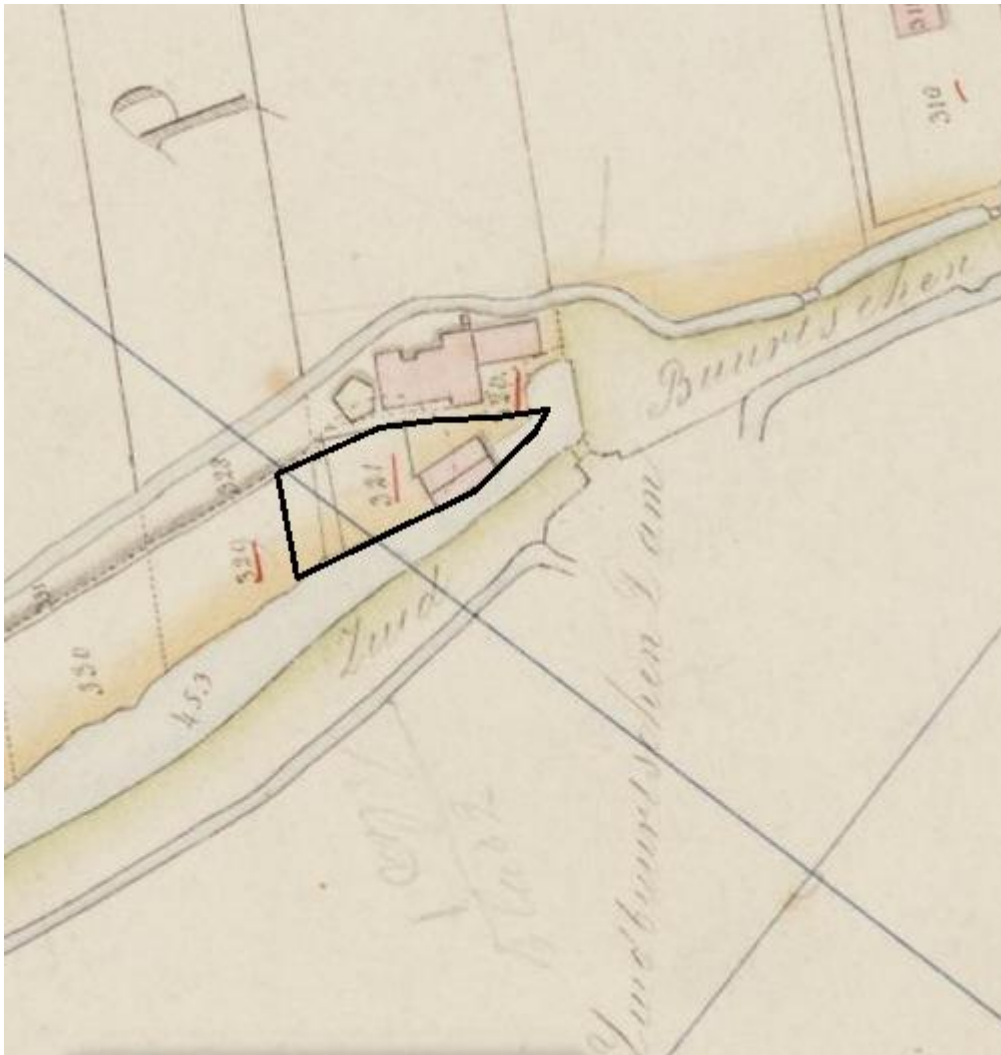
³⁴ Kruikius en Kruikius 1712.

³⁵ Kadaster 1811a, 1811b

³⁶ Haartsen 2009.

³⁷ Topografische Dienst Nederland 1939-1995

De Zuidbuurt is een oude ontginningsbasis die waarschijnlijk uit de Middeleeuwen dateert. Op de kaart van Kruikius en Kruikius uit 1712 is het plangebied als niet bebouwd weergegeven. De Zuidbuurt is als weg gekarteerd. Ten oosten van het plangebied is een molen en een dam weergegeven, de Barlemolen en ZuijtBuurtseDam. Waarschijnlijk werd een groot deel van het oppervlaktewater met behulp van de molen in de boezem langs de Zuidbuurt gepompt. Het is goed mogelijk dat het plangebied gedurende de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd is opgehoogd om te zorgen dat het boezemwater niet ten noorden van het plangebied niet zou wegvloeien.

Afb. 7 Locatie van het plangebied op de kadastrale minuutkaart uit de periode van 1811 tot 1832.

Op de kadastrale minuutkaart uit het begin van de 19^e eeuw is centraal in het plangebied een woning of schuur getekend. Volgens de bijbehorende Oorspronkelijke Aanwijzende Tafelen (OAT) is deze woning of schuur waarschijnlijk van Pieter Sonneveld geweest. Het perceel ten westen van dit gebouw (perceel 321) is namelijk in gebruik geweest als tuin door Pieter Sonneveld. In het westen van het plangebied is een noord-zuid lopend pad getekend op dezelfde locatie als de verhoging in het AHN. Een gedeelte van het oosten van het plangebied maakte vroeger deel uit van de watergang.

Op de Bonnekaarten van 1894 tot en met 1926 is centraal in het plangebied een gebouw gekarteerd en is het westelijke deel van het plangebied in gebruik als tuin. Volgens de gegevens van het Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) dateert het huidige pand van de Zuidbuurt 51 uit 1900.³⁸ Het pand is in gebruik geweest als maalderij en buurtwinkel.³⁹

Afb. 8 Het plangebied op de Bonnekaart uit 1913.

Op de topografische kaart van 1957 is voor het eerst het oostelijke deel van het plangebied wat deel uitmaakte van de watergang als droog land gekarteerd. Waarschijnlijk is dit deel van de watergang dus in de periode van 1939 tot 1957 gedempt.

³⁸ <https://bagviewer.kadaster.nl/lvbag/bag-viewer/index.html#?geometry.x=79264.725625&geometry.y=437055.9396875&zoomlevel=13&objectId=0622100000053279&detailsObjectId=0622010000099441>

³⁹ Bult et al. 2013

3.6 Gespecificeerde archeologische verwachting

In de ondergrond van het plangebied kunnen op meerdere niveaus archeologische waarden aanwezig zijn:

In de top van het Laagpakket van Wormer kunnen archeologische waarden uit het Neolithicum aanwezig zijn. Een mogelijke vindplaats manifesteert zich waarschijnlijk als een archeologische laag, een humeuze, ontkalkte laag met op dit niveau kleine fragmenten aardewerk, vuursteen en houtskool.

In de top van de Hollandveenlaag kunnen archeologische resten aanwezig zijn uit de IJzertijd. Mogelijke archeologische resten op dit niveau zijn organische voorwerpen (houten bouwwerken of gebruiksmiddelen), aardewerk en houtskool.

In het Laagpakket van Walcheren kunnen archeologische waarden uit de Romeinse tijd of de Vroege Middeleeuwen aanwezig zijn. Deze waarden manifesteren zich als een archeologische laag met op dit niveau als archeologische indicatoren, kleine fragmenten aardewerk, houtskool en bouwmaterialen. Dit niveau bevindt zich waarschijnlijk direct onder een relatief dunne veenlaag.

In de top van de dekafzettingen van het Laagpakket van Walcheren en waarschijnlijk aanwezige ophogingslagen direct onder het maaiveld kunnen archeologische waarden aanwezig zijn uit de Late Middeleeuwen en de Nieuwe tijd. Archeologische waarden binnen dit niveau en manifesteren zich door een laag met kleine fragmenten bouw materiaal en aardewerk.

Een deel van het oosten van het plangebied heeft deel uitgemaakt van de watergang en dit deel is in de 20^e eeuw gedempt. In dit deel van het plangebied zullen de potentiële archeologische waarden direct onder het maaiveld verstoord zijn geraakt. Waarschijnlijk is de bovengrond in het westen van het plangebied (gebruikt als tuin) en het centrale deel van het plangebied (gebruikt als woning) verstoord geraakt.

3.7 Effect van de voorgenomen ingreep op de verwachte waarden

Het aanbrengen van een stalen damwand zal een mogelijke archeologische vindplaats niet of nauwelijks verstoren, de potentiële archeologische waarden in de ondergrond blijven intact. Het deel van het plangebied waar de bomen verwijderd worden heeft vroeger deel uitgemaakt van de watergang en daarom worden hier geen archeologische waarden verwacht. Door de ophoging van delen van het plangebied zullen eventuele archeologische vindplaatsen in de ondergrond niet of nauwelijks verstoord worden.

3.8 Conclusie

Zijn er mogelijk archeologische waarden in het plangebied aanwezig en zo ja, wat is de gespecificeerde archeologische verwachting?

In het plangebied kunnen op meerdere niveaus archeologische waarden aanwezig zijn. In de top van het Laagpakket van Wormer kunnen archeologische waarden aanwezig zijn uit het Neolithicum. In de top van het Hollandveen kunnen archeologische resten uit de IJzertijd aanwezig zijn. In het Laagpakket van Walcheren kunnen direct onder een veenlaag archeologische waarden uit de Romeinse tijd of de Vroege Middeleeuwen aanwezig zijn. In de top van het Laagpakket van Walcheren en in mogelijke ophogingslagen direct onder het maaiveld kunnen archeologische waarden uit de Late Middeleeuwen en de Nieuwe tijd aanwezig zijn.

Als er mogelijke archeologische waarden aanwezig zijn;

Worden de verwachte archeologische waarden bedreigd door het uitvoeren van de voorgenomen ingreep in het plangebied?

De plaatsing van de damwand zal archeologische waarden niet of nauwelijks verstoren, archeologische vindplaatsen blijven op deze locatie intact. Het deel van het plangebied waar de bomen verwijderd worden heeft vroeger deel uitgemaakt van de watergang en daarom worden hier geen archeologische waarden verwacht. Door de ophoging van delen van het plangebied zullen eventuele archeologische vindplaatsen in de ondergrond niet of nauwelijks verstoord worden.

Is het plangebied voldoende onderzocht?

Het plangebied is voldoende onderzocht omdat de geplande ingrepen een gering effect hebben op de mogelijke archeologische waarden in de ondergrond.

Als de mogelijke archeologische waarden bedreigd worden en het plangebied nog niet voldoende is onderzocht;

Welke vorm van archeologisch onderzoek is de beste manier om de aanwezigheid van archeologische waarden en hun ligging, aard en datering voldoende te kunnen bepalen om tot een selectiebesluit te komen?

Het plangebied is voldoende onderzocht.

4 Advies

IVO·B, Allround Archeologie adviseert om het terrein vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkeling. Er kunnen echter nog archeologische resten in het plangebied aanwezig zijn. Als in het plangebied archeologische resten aangetroffen worden is het verplicht deze te melden bij het bevoegde overheid, zoals aangegeven in artikel 53 van de Monumentenwet.

Na het beoordelen van dit rapport zal de bevoegde overheid een selectiebesluit nemen. Het is mogelijk dat de bevoegde overheid hierin afwijkt van het in het bureauonderzoek gegeven advies.

Literatuur

- Alterra. 2009. "Digitale Geomorfologische Kaart van Nederland." .
- Berendsen, H.J.A. 2004. *De vorming van het land, inleiding in de geologie en geomorfologie*. Assen: Van Gorcum en Comp B.V.
- Bult, E.J., H. Groenendaal, J. Moerman, P. van Oord, and F. van Ooststroom. 2013. *Historie en landschap van de Aalkeet-Binnenpolder, Aalkeet-Buitenpolder, Broekpolder, Foppenpolder en Vlietlanden*. Stichting Midden-Delfland is Mensenwerk.
- Bureau Militaire Verkenningen. 1894. "Bonnekaart, 500, Brielle." .
- Haartsen, A.J. 2009. *Ontgonnen Verleden, regiobeschrijvingen Provincie Zuid-Holland*. Rapport DK nr. 2009/dk-116-i. Ede: Directie Kennis.
- Hageman, B.P. 1975. "Geologische Kaart van Nederland, Blad 37 West Rotterdam." . Haarlem: Rijks Geologische Dienst.
- Kadaster. 1811a. "Oorspronkelijke Aanwijzende Tafel, Gemeente Maasland, Sectie D, Blad 03." .
- . 1811b. "Oorspronkelijke Aanwijzende Tafel, Gemeente Maasland, Sectie G, Blad 02." .
- Kruikius, N., and J. Kruikius. 1712. "Overzichtskaart 't Hooge Heemraedschap van Delflant." . Delft.
- De Mulder, E.F.J., M.C. Geluk, I. Ritsema, W.E. Westerhoff, and T.E. Wong. 2003. *De Ondergrond van Nederland*. Geologie van Nederland deel 7.
- SIKB. 2010. *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) Landbodems*. Gouda.
- Stichting voor Bodemkartering. 1983. "Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000 Blad 37 west Rotterdam." . Wageningen.
- Topografische Dienst Nederland. 1939. "Topografische kaart van Nederland, blad 37D, Schaal 1:25.000." .
- Visser, C.A., and M.P.J. Gouw. 2009. *Kadeverbetering langs de Zuidbuurt in de Aalkeet-Buitenpolder, gemeente Maassluis, een bureauonderzoek en een veldbezoek t.b.v. de archeologische verwachting en het cultuurhistorische beeld*. Vestigia-rapport V628. Amersfoort.
- Visser, C.A., R. Schrijvers, B. Brugman, M.K. Boonstra, P. Deunhouwer, and W.A.M. Hessing. 2012. *Archeologische beleidskaart gemeente Maassluis, toelichting op de totstandkoming van de kaart en de koppeling met de ruimtelijke ordening (planregels)*. Vestigia-rapport V682. Amersfoort.
- Vos, G.A. 1984. *Bodemkaart van Nederland, Toelichting bij kaartblad 37 West Rotterdam*. Wageningen: Stichting voor bodemkartering.
- Vos, P.H., and Weerts, H. 2011. *Atlas van Nederland in het Holoceen*. Amsterdam: Uitgeverij Bert Bakker.

Geraadpleegde Websites

<http://ahn.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=c3c98b8a4ff84ff4938fafe7cc106e88>

<https://bagviewer.kadaster.nl/lvbag/bag-viewer/index.html#?geometry.x=79264.725625&geometry.y=437055.9396875&zoomlevel=13&objectId=0622100000053279&detailsObjectId=0622010000099441>

<http://www.dinoloket.nl/ondergrondmodellen/>

<http://www.ruimtelijkeplannen.nl>

<http://test.zoeken.cultureelerfgoed.nl/#/all/search>

<http://www.watwaswaar.nl>

Overzicht van de archeologische perioden

Periode		Begin	Eind
Paleolithicum	Vroeg		250.000 BP
	Midden	250.000 BP	35.000 v. Chr.
	Laat	35.000 v. Chr.	9.700 v. Chr.
Mesolithicum	Vroeg	9.700 v. Chr.	8.400 v. Chr.
	Midden	8.400 v. Chr.	6.450 v. Chr.
	Laat	6.450 v. Chr.	5.300/4.900 v. Chr.
Neolithicum	Vroeg	5.300/4.900 v. Chr.	4.200 v. Chr.
	Midden	4.200 v. Chr.	2.850 v. Chr.
	Laat	2.850 v. Chr.	2.000 v. Chr.
Bronstijd	Vroeg	2.000 v. Chr.	1.800 v. Chr.
	Midden	1.800 v. Chr.	1.100 v. Chr.
	Laat	1.100 v. Chr.	800 v. Chr.
IJzertijd	Vroeg	800 v. Chr.	500 v. Chr.
	Midden	500 v. Chr.	250 v. Chr.
	Laat	250 v. Chr.	15 v. Chr.
Romeinse tijd	Vroeg	15 v. Chr.	70 n. Chr.
	Midden	70 n. Chr.	270 n. Chr.
	Laat	270 n. Chr.	450 n. Chr.
Middeleeuwen	Vroeg	A	450 n. Chr.
		B	525 n. Chr.
		C	725 n. Chr.
		D	900 n. Chr.
	Laat	A	1050 n. Chr.
		B	1250 n. Chr.
Nieuwe Tijd	A	1500 n. Chr.	1650 n. Chr.
	B	1650 n. Chr.	1850 n. Chr.
	C	1850 n. Chr.	heden